SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU

WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA DOBROCZYNNOŚCI

za rok 1924.

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU
WARSZAWSKIEGO TOWARZYSTWA DOBROCZYNNOŚCI
za rok 1924.

Rok 1924 był ostatnim rokiem działalności Zarządu, wybranego na Zebraniu Ogólnem członków Towarzystwa w dn. 10 marca 1924 r. Rok ten zamknął również działalność Towarzystwa, opartą na statucie, który obowiązywał w Towarzystwie od r. 1891. Zebranie Ogólne, odbyte w dn. 1 marca 1924 r. przyjęło projekt nowego statutu Towarzystwa, który dn. 20 października tegoż roku został zatwierdzony przez władze nasze w osobie p. Ministra Pracy i Opieki Społecznej. Zwołane na podstawie nowego statutu Zgromadzenie Walne w dn. 19 grudnia 1924 r. wybrało przewidzianą w nowym statucie Radę Naczelną, złożoną z 36 osób, która na początku r. b. wyłoniła z grona swego obecnie czynny Zarząd, w składzie następującym:

Prezes *Jan Stanisław Kijewski*,
Wiceprezes *Marceli Kotkowski*,
Skarbnik *Henryk Hoser*,
Sekretarz *Adam Wozdecki*,
Członkowie: { *Michał Jastrzębski*, *i Stanisław Leśniowski*.

Na początku roku sprawozdawczego 1924 Zarząd Towarzystwa składał się z osób następujących: p. p.: Aleksander Barczewski, Ludwik Dydyński (prezes), Stefan Jeska, Jan Stanisław Kijewski (wiceprezes), Frańciszek Kowalski (wiceprezes), Wacław Kremky, Jan Kruszewski, Ks. Dr. K. Niemira (sekretarz), prof. Stefan Moszczeński, Jan Rudziński, Wacław Trejdosiewicz, Stanisław Tyborowski (skarbnik).

Skład ten uległ następnie zmianom o tyle, że na Zebraniu Ogólnem w dn. 1 marca 1924 r. na miejsce pp. Aleksandra Barczewskiego i prof. S. Moszczeńskiego, którzy mandatów swych się zrzekli, wybrani zostali pp. Antoni Dobraczyński i Mieczysław Halicki.

Na czele Wydziałów, które w roku sprawozdawczym czynne były, działając w ramach instrukcji z r. 1896, stali następujący prezesi:

Wydziału Gościeradowskiego — p. *A. Wozdecki,*
„ **Kasy Groszowej**—*H. Wieczorkowski,*
„ **Ochron, Sal Zajęć i Szwalni**—*J. Wierzbicki,*
„ **Przytułków Sierocych**—*K. Ostrzycki.*
„ **Wsparć i Rozdawnictwa Odzieży**—*A. Włodarski.*

Zebranie Ogólne, odbyte w marcu r. 1924, zatwierdziło na stanowisku radcy prawnego Towarzystwa adw. Marcelego Kotkowskiego, na stanowisku budowniczego Towarzystwa prof. Karola Jankowskiego, pozatem Zebranie to usankcjonowało dokonane przez Zarząd w r. 1922 zaangażowanie w osobie p. St. Fedorowicza—Dyrektora Towarzystwa.

W roku sprawozdawczym praca w Zarządzie szła tym samym trybem, jaki przyjęty został wkrótce po objęciu przez niego urzędowania. Pracę w Zarządzie podzielono w ten sposób, iż prezydjum Zarządu kierowało robotą bieżącą, przytem każdy członek prezydjum wziął na siebie pewien dział pracy. Dwa razy w tygodniu odbywały się wspólne narady prezydjum Zarządu, na których powzięte uchwały były dokładnie protokułowane. Wszystkie sprawy, po uzgodnieniu i przygotowaniu w prezydjum, wnoszone były na plenarne posiedzenia Zarządu. Takich posiedzeń plenarnych, zawsze szczegółowo protokułowanych, odbył Zarząd w roku sprawozdawczym 18. Stałą i codzienną pracę

wnosił do Towarzystwa Dyrektor, który kierował biurem, załatwiał sprawy bieżące i zarządzał majątkiem Towarzystwa.

Wszystkie sprawy, załatwiane przez Dyrektora i wydawane przez niego zarządzenia, uzgadniane były zawsze z Zarządem zarówno przez codzienne stykanie się jego z członkami prezydjum w biurze Towarzystwa, jak i przez stały udział jego w naradach prezydjum i w plenarnych posiedzeniach Zarządu.

Pragnąc zarządzanie majątkiem Towarzystwa uczynić możliwie jaknajwięcej sprężystem i mieć stały wgląd w potrzeby zakładów Towarzystwa, a nie mogąc pod tym względem polegać jedynie na pracy ofiarnej, Zarząd ustanowił w r. 1924 stanowisko intendenta i administratora domów Towarzystwa, angażując na to stanowisko p. Chamskiego. Dodatnie skutki tego kroku dały się wkrótce odczuć przedewszystkiem w podniesieniu dochodowości z domów Towarzystwa i w sprawniejszem i celowszem dokonywaniu remontów w licznych budynkach, należących do Towarzystwa.

Ażeby prowadzenie księgowości uczynić również sprawniejszem, Zarząd w roku sprawozdawczym powołał na stanowisko głównego buchaltera—siłę fachową w osobie p. Postupalskiego.

Działalność Zarządu w roku sprawozdawczym szła w kilku różnych kierunkach. Największą troską Zarządu było dostarczenie funduszów na utrzymanie licznych zakładów W.T.D., mających różne bardzo na celu zadania.

Podane poniżej dane rzeczowe i cyfrowe z różnych zakładów pozwalają na zorjentowanie się w zakresie działalności dobroczynnej Towarzystwa w 1924 r.

PRZYTUŁEK DLA STARCÓW I KALEK W GMACHU GŁÓWNYM W. T. D.

(ul. Krakowskie-Przedmieście Nr. 62).

Ruch pensjonarzy:

W dn. 1 stycznia 1924 r. przebywało pensjonarzy	138
w tem kobiet 106, mężczyzn 32;	
W ciągu r. 1924 przyjęto pensjonarzy	58
w tem kobiet 43, mężczyzn 14;	
W ciągu r. 1924 zmarło pensjonarzy	23
w tem kobiet 14, mężczyzn 9;	

W ciągu r. 1924 opuściło zakład pensjonarzy 5
w tem kobiet 3, mężczyzn 2;
Na dzień 1 stycznia 1925 r. znajdowało się pensjonarzy 167
w tem kobiet 132, mężczyzn 35;

Wiek tych pensjonarzy przedstawiał się jak następuje:

Kobiety		Mężczyzni	
w wieku poniżej lat 60 osób	12	w wieku poniżej lat 60 osób	4
w wieku od 60 — 70 „	56	w wieku od 60 — 70 „	14
powyżej lat 70 „	64	powyżej lat 70 „	17
razem	132	razem	35

Część pensjonarzy, a mianowicie 85 osób, byli to starcy zupełnie niedołężni, którzy czas przeważnie w łóżku spędzali. Pozostali w liczbie 82 pracowali przy gospodarstwie lub w warsztatach, oddając wyroby na potrzeby przytułku. Pośród zajętych przy pracy kobiet było w szwalni 20, w piórni 18, w tkactwie 11, przy pończosznictwie 1, przy robieniu szczotek 1, przy kuchni 19; pośród mężczyzn w stolarni 2, w ślusarni 1, w warsztacie krawieckim 2, przy szewstwie 4, murarz 1, odźwiernych 2.

Wszyscy pensjonarze znajdowali się pod opieką 9 Sióstr Miłosierdzia, a pomoc na wypadek choroby otrzymywali ze strony lekarza Towarzystwa i mieszkającego w zakładzie stałego felczera. Lekarstwa wydawała znajdująca się w przytułku apteka.

Pensjonarze przyjmowani byli do zakładu bezpłatnie i Towarzystwo pokrywało wszelkie koszty ich utrzymania, w wyjątkowych tylko wypadkach niektórzy pensjonarze przy wstąpieniu do przytułku składali pewną, przeważnie skromną, ofiarę na rzecz Towarzystwa.

W r. 1924 Zarząd W.T.D. wydał na utrzymanie przytułku 45.134 zł. 53 gr.

Ponieważ w budżecie na r. 1924 preliminowano na utrzymanie przytułku 28.800 zł. przekroczono zatem tę pozycję budżetu o 16.334,53 zł., co się tłomaczy wzrostem kosztów utrzymania i przyjęciem większej liczby pensjonarzy.

Na utrzymanie pewnej liczby pensjonarzy przytułku, a mianowicie 8 staruszek i 3 weteranów z r. 1863, udzielało zasiłku Ministerstwo Pracy i Opieki Społ. Zasiłek ten w r. 1924 wynosił 1.681 zł. 67 gr.

Ponieważ niecały gmach główny Towarzystwa zajęty był przez pensjonarzy, Zarząd pozostałe w gmachu tym pomieszczenia oddał w użytkowanie studentom wyższych zakładów naukowych i nauczycielom szkół powszechnych, przybywającym do Warszawy ze wszystkich stron kraju na kursa dokształcające. Ogółem 46 studentów znajdowało pomieszczenie w 2-ch dużych salach i 2-ch oddzielnych pokojach, korzystając przytem z łóżek, dostarczanych im przez zakład i otrzymując opał, światło i usługę. Za świadczenia te każdy student składał na rzecz Towarzystwa ofiarę w wysokości 2 zł. miesięcznie. Nauczyciele szkół w liczbie 88 za te same świadczenia wnosili do kasy Towarzystwa wyższą opłatę, a mianowicie każdy z nich po 8 zł. miesięcznie, a to z tego względu, iż, pobierając za czas nauki należne im jako nauczycielom pensje od Skarbu Państwa, mieli zapewnione utrzymanie, czego nie można było powiedzieć o studentach, którzy przeważnie w ciężkich znajdowali się warunkach materjalnych. Dodać należy, iż niektórzy studenci korzystali pozatem z bezpłatnych obiadów z kuchni zakładowej.

ZAKŁAD DLA SIEROT — DZIEWCZĄT
przy ul. Rakowieckiej Nr. 21.

W r. 1924 przebywało w zakładzie dzieci 129, z których 51 znajdowało się na wyłącznym koszcie Towarzystwa, na utrzymanie zaś 67 sierot łożył Magistrat m. st. Warszawy, a koszt utrzymania 11 sierot częściowo pokrywało Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

W wieku od	5 — 10 lat	przebywało	48 dzieci,
„ od	10 — 15 „	„	51 „
a powyżej	15 „	„	30 „

Dzieci w wieku młodszym w liczbie 52 pobierały naukę w zakładzie samym, starsze zaś kształciły się poza murami Zakładu, uczęszczając do szkół powszechnych, zawodowych, a nawet średnich.

Personel wychowawczy stanowiły 3 Siostry Miłosierdzia i jedna wychowawczyni świecka.

Po ukończeniu roku szkolnego opuściło zakład w r. 1924 — 9 wychowanic, z których 3 pracują jako kamaszniczki, 2 — pończoszarki, 1 — prasowaczka, 3 oddano do szkoły gospodarczej.

Za przykładem lat ubiegłych pewna liczba wychowanic Zakładu, a mianowicie 70 dzieci korzystało w lecie 1924 r. z kuracji w Ciechocinku, gdzie przebywały pod opieką Sióstr Miłosierdzia i lekarza w posiadanej tam przez Towarzystwo kolonji. Dzieci przebyły naogół 2100 dni zakładowych.

Koszt utrzymania dzieci w zakładzie wyniósł w r. 1924 — 33,774 zł. 39 gr.

ZAKŁAD DLA SIEROT — CHŁOPCÓW IM. JACHOWICZA przy ul. Freta № 10.

W r. 1924 przebywało w Zakładzie 185 chłopców, z których na koszcie Magistratu m. st. Warszawy znajdowało się 133, na wyłącznym koszcie Towarzystwa 45, koszt zaś utrzymania 7 chłopców częściowo pokrywało Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

W wieku od lat 5—10 było 107 chłopców
„ od lat 10—14 „ 77 „
i jeden w wieku lat 16, uczęszczający do szkoły handlowej.

Wszyscy ci chłopcy, za wyjątkiem jednego starszego, uczyli się w zakładzie, podzieleni na 5 oddziałów z programem nauki, odpowiadającym programowi szkoły powszechnej.

W roku szkolnym 1924-ym opuściło zakład 34 chłopców: z tych 19 oddano rodzinie po stwierdzeniu, iż stan materjalny pozwala na utrzymanie dzieci w domu, a 15 chłopców oddano Ojcom Salezjanom (do Różanego Stoku), z których 12 kształci się w nauce rzemiosł, a 3 przyjęto do klasy 3-ej 8-klasowego gimnazjum.

Personel wychowawczy składał się z 1 miejscowego księdza kapelana, 5 Sióstr Miłosierdzia, 6 nauczycieli i 3 wychowawców, razem z 15 osób.

Wakacje letnie spędzały dzieci w liczbie 208 w kolonji, którą Towarzystwo posiada w Drewnicy. Dzieci zajęte były poczęści pracą w ogrodzie.

Na utrzymanie chłopców w Zakładzie w r. 1924 wydano 44,722 zł. 34 gr., pozatem otrzymano z gospodarstwa w Drewnicy na użytek Zakładu znaczną ilość warzyw, owoców, mleka i mięsa, oraz uzyskano z przedstawień w sali jasełkowej przy ul. Freta ofiar w gotówce na sumę 4080 zł. 78 gr.

INTERNAT DLA SIEROT — CHŁOPCÓW
przy ul. Freta № 10.

W r. 1924 przebywało w internacie 30 wychowańców w wieku od 15 do 18 lat, którzy uczyli się rzemiósł w warsztatach na mieście.

W r. 1924 zostały przeprowadzone pewne zmiany w wewnętrznem życiu internatu, które polegały: 1-o na postawieniu na czele zakładu miejscowego kapelana, 2-o na przeniesieniu zakładu do innego lokalu w tym samym gmachu, 3-o na urządzeniu dla wychowańców kursów wieczorowych dokształcających, w oddzielnej sali wykładowej. Personel wychowawczy składał się: z kierownika wychowawcy, który jednocześnie prowadził gospodarstwo, i 3 nauczycieli.

Na utrzymanie internatu Towarzystwo w r. 1924 wyłożyło 3,660 zł. 63 gr.; część kosztów utrzymania ponosili sami wychowańcy, którzy otrzymane za pracę przy rzemiosłach wynagrodzenie od majstrów wpłacali do internatu.

OCHRONY, SALE ZAJĘĆ, SZWALNIE i ŻŁOBKI.

Zakłady te dla dzieci obojga płci w wieku do lat 18, rozrzucone w różnych punktach miasta, mieściły się częściowo we własnych budynkach Towarzystwa, częściowo zaś w wynajętych lokalach.

Personel, kierujący zakładami, stanowiły częściowo Siostry Miłosierdzia, częściowo zaś osoby świeckie, posiadające odpowiednie przygotowanie fachowe.

Na koszcie Towarzystwa znajdowały się w r. 1924 następujące zakłady:

1. Dwie ochronki, mieszczące się przy ul. Freta 10 w gmachu po-Dominikańskim, w którego murach znajduje się zakład im. Jachowicza. Dzieci, uczęszczające do ochron tych w liczbie 300, były dokarmiane, a fundusze na ten cel zdobywały z ofiarności publicznej Siostry Miłosierdzia, które zakładami temi kierowały.

2. Ochrona przy ulicy Piwnej № 11 im. ks. Boduena w domu należącym częściowo do Towarzystwa. Zakładem tym kierowała ochroniarka świecka, odpowiednio wykwalifikowana. Do zakładu tego uczęszczało 40 dzieci.

3. Ochrona przy ul. Tarczyńskiej № 27 im. Erazma Jerzmanowskiego w domu własnym Towarzystwa. Ochrona posiadała jeden oddział pod kierunkiem nauczycielki świeckiej z 45 dziećmi.

4. Sala zajęć przy ul. Miedzianej № 6 z 40 dziećmi.

5. Ochrona przy ul. Hożej № 13 z 40 „

6. Ochrona przy ul. Siennej № 22 z 70 „

7. Ochrona przy ul. Targowej № 46 z 40 „

8. Dla dziewcząt w wieku od lat 7 do 15 w ogólnej liczbie 175 prowadzona była szwalnia w gmachu mieszczącym się przy ul. Starej № 2. Zakład ten korzystał z zapomóg ze strony Towarzystwa, większą część jednak funduszów zdobywał na swoje utrzymanie dzięki zapobiegliwości Sióstr Miłosierdzia, które nim kierowały.

9. Dla dzieci od roku do lat 3 prowadzony był zakład pod nazwą „żłobka“ przy ul. Freta 10. Zakładem tym zajmowała się Siostra Miłosierdzia, opiekując się dziećmi i dając im pożywienie.

W ochronkach zajęcia polegały na pogadankach, śpiewach, rysunkach, wycinankach, wyplatankach i gimnastyce, w salach zajęć i szwalnianych dzieci uczyły się religji, czytania, pisania, rachunków, rysunków, śpiewu, rozmaitych robót i szycia (dziewczęta), pozatem miewały pogadanki z historji, geografji i przyrody.

Na utrzymanie powyższych zakładów z funduszów Towarzystwa wydano w r. 1924—9.170 zł. 31 g., pozatem część kosztów pokryto z ofiar i zasiłków, jakie od osób prywatnych i instytucji zakłady te otrzymywały.

Z zakładów o charakterze powyżej podanym korzystało przeciętnie około 700 dzieci ubogiej ludności miasta. Ludność ta niejednokrotnie nie miała komu zostawić dziecka w domu z chwilą, gdy udawała się na pracę, oddawała je więc do zakładów W.T.D. i dopiero wracając z pracy zabierała je ze sobą.

PRZYTUŁEK DLA RZEMIEŚLNIKÓW i ROBOTNIKÓW FABRYCZNYCH

przy ul. Młynarskiej № 35.

Na dzień 1 stycznia 1924 r. w przytułku znajdowało się 29 pensjonarzy. W ciągu r. 1924 przyjęto do przytułku 8 pensjonarzy. W dniu 1 stycznia 1925 r. znajdowało się 37 pensjonarzy. Pewną część gmachu, przeznaczonego na przytułek, zajmowali w r. 1924 nauczyciele, będący słuchaczami Państwowego instytutu robót ręcznych. Nauczyciele ci, w liczbie 36, korzystali z mieszkania, umeblowania i usługi.

Przytułek ten na swoje utrzymanie czerpał środki z różnych źródeł; najpoważniejszy zasiłek otrzymał w r. 1924 z kasy Towarzystwa w wysokości 8,413 zł. 72 gr., pozatem nauczyciele wpłacili 2,317 zł. 76 gr., z ofiar ze sfer przemysłowych zebrano w naturze i w gotówce 3,232 zł., a z własnego gospodarstwa na terenie zakładu osiągnięto 952 zł. 59 gr.

POMOC BIEDNYM MIESZKAŃCOM MIASTA.

Pomoc, z jaką W.T.D. przychodziło w r. 1924 za przykładem lat ubiegłych najuboższej ludności miasta, wyrażała się również w udzielaniu zapomóg w gotówce, odzieży i produktach spożywczych.

Działalność w tym kierunku rozwijał czynny w Towarzystwie Wydział Wsparć, którego liczni członkowie nieśli ofiarną pracę.

Przy rozdawaniu zapomóg uwzględniano przedewszystkiem inteligencję, znajdującą się niejednokrotnie w nędzy, i uczącą się młodzież. Środki, z jakich Wydział Wsparć korzystał, czerpał częściowo z kasy Towarzystwa, przeważnie jednak zdobywał je własną zapobiegliwością, odwołując się do ofiarności publicznej.

W r. 1924 udzielono w gotówce zapomóg 291 rodzinom na sumę 3,067 zł. 10 gr. i w odzieży 977 rodzinom na sumę 2,927 zł. W tymże czasie udzielono zapomóg szkolnych 58 uczniom na sumę 814 zł. 78 gr.

Zwyczajem, uświęconym tradycją, Wydział na święta Wielkiej Nocy i Bożego Narodzenia obdarzał najbiedniejszą ludność

produktami spożywczemi (kasza, groch, chleb, cukier, tłuszcze i t. p.). W r. 1924 obdzielono w ten sposób 950 rodzin na sumę 2,780 zł.

Na wszystkie powyższe zapomogi Wydział otrzymał z kasy Towarzystwa w r. 1924 sumę 16.708 zł. 03 gr.

Ucząca się młodzież i osoby ubogie w przeważnej mierze ze sfery inteligencji korzystały pozatem bezpłatnie z t. zwanych obiadów gościnnych, wydawanych w gmachu głównym W. T. D. Obiad taki składał się z zupy i potrawy jarskiej, a dwa razy w tygodniu z potrawy mięsnej z jarzyną. Z obiadów tych korzystało w r. 1924 przeciętnie 56 osób dziennie.

* * *

Oprócz zdobywania środków na utrzymanie licznych zakładów Towarzystwa i rozwój działalności dobroczynnej, poważną troską dla Zarządu było podtrzymanie w należytym stanie budynków Towarzystwa, które nie odnawiane przez cały czas wojny, wymagały koniecznych, a nieraz gruntownych remontów.

W opłakanym stanie znajdował się przedewszystkiem główny gmach Towarzystwa. W r. 1924 doprowadzono do należytego stanu zniszczone bardzo dachy nad całym tym gmachem, pokrywając znaczną część dachów nową dachówką, blachą lub papą, częściowo zaś tylko reparując, gdzie dało się to uskutecznić. Doprowadzono również do należytego stanu rynny, kominy, urządzenia kanalizacyjno-wodociągowe, instalację elektryczną. Następnie odnowiono w gmachu cały szereg sal, przeznaczonych dla pensjonarzy, oraz wiele pomieszczeń gospodarczych. Wreszcie odnowiono również i biura Towarzystwa.

Na wszystkie powyższe remonty wydatkowano w roku sprawozdawczym 16.925 zł. 99 gr.

Drugim budynkiem, który przedstawiał również znaczne zniszczenie, był gmach poklasztorny O.O. Dominikanów, przy ul. Freta 10, mieszczący w sobie zakład dla chłopców im. Jachowicza, internat i kilka ochron. W starym tym, o zmurszałych murach, gmachu ograniczono się jedynie do przeprowadzenia najniezbędniejszych robót remontowych, lecz i te roboty pochłonęły sumę 7.412 zł. 62 gr. Najmniej wydatkowano na remont budynku przy ul. Rakowieckiej, mieszczący zakład dla sierot dziewcząt. Gmach

ten, wzniesiony w nowszych czasach wymagał tylko dorocznego remontu, który dokonano kosztem 1.502 zł. 83 gr.

Remonty w domach dochodowych dokonywane były przeważnie ze współudziałem lokatorów, lecz pewną część robót musiało wykonać Towarzystwo, na co wydatkowano **1.877 zł. 59 gr.**

Ogółem koszt wszystkich remontów, dokonanych w roku sprawozdawczym wyniósł sumę zł. 27.965 gr. 98.

* * *

Pragnąc dostarczyć jaknajwiększych środków pieniężnych dla wykonywania zadań społecznych W. T. D., Zarząd musiał zwrócić baczną uwagę na możliwie sprężyste administrowanie majątkiem Towarzystwa. Przedmiotem specjalnej troski Zarządu stanowiło **administrowanie rozległemi dobrami Gościeradowskiemi,** które w ostatnich latach były głównem źródłem dochodów dla Towarzystwa. Działalność Zarządu na terenie Gościeradowa przedstawiała się w roku sprawozdawczym w poszczególnych działach gospodarczych, jak następuje:

W dziale leśnym trzymano się ściśle planu gospodarczego co do cięcia poręb rocznych i zalesiania tychże; stan rynku drzewnego, będący od zimy 1923/4 r. stale w depresji, nie pozwalał na to, by i w roku 1924 stosować niezmiennie sposób sprzedawania materjału drzewnego w drodze licytacji, gdyż nieliczni licytanci dawali zbyt niską cenę. — Przygotowywano do sprzedaży drzewo przeważnie w postaci półprzerobu, w klocach, a nawet posunięto się do przeróbki dębiny w administracji własnej; gdy obliczenie przewidywało korzyść, dostawiano materjał drzewny do składów własnych, położonych w 2 miejscach: przy stacji kolejowej Kraśnik i na brzegu Wisły, co dawało możność wybredniejszym, lecz lepiej płacącym kupcom, nabycia drzewa.

Pomimo bardzo niepomyślnego stanu rynku drzewnego udało się dokonać pomyślnej sprzedaży drzewa z cięć 1924/5 r.; wyroby dębowe zostały sprzedane z wolnej ręki o 20% wyżej, niż sprzedaż tychże z cięcia 1923/4 r., sosnę zaś sprzedano o 10% drożej niż zaofiarowano na licytacji, która z powodu niskich cen spadła.

Przy wydawaniu drzewa na serwituty trzymano się sposobu, polegającego na odsunięciu zainteresowanych włościan od wyrobu dla siebie drzewa opałowego, co dawało dawniej pole do nadużyć. W stosunku do dzierżawców rolnych i młynów trzymano

się systemu wydawania gotowego materjału remontowego według ścisłych wymiarów, zamiast wydawania budulca „na pniu“, dzięki czemu odpadki pozostawały własnością Towarzystwa i unikało się wypadków wydawania nadmiernej ilości budulca, od czego przy wydawaniu „na pniu” ustrzedz się prawie niepodobna.

Po uzyskaniu od władz państwowych pozwolenia na wycięcie około 10.000 nasienników, tłumiących zagajniki, wśród których stoją, przez zaciemnienie i odbiór pakarmu, i szerzących gnicie i robactwo, wycięto w r. 1924 około 4000 sztuk dębów, które przerobiono.

W dziale **rolnym** stosowano nadal zasadę poboru tenuty dzierżawnej, w okresie wzrostu cen żyta tylko w ziarnie albo na żądanie dzierżawcy w równoważniku gotówkowym, lecz w takim razie według cen giełdy zbożowej warszawskiej franco stacja załadowania z dnia poprzedzającego zapłatę i z potrąceniem na rzecz dzierżawcy 10% na koszty dostawy do stacji kolejowej.

Skład osobisty dzierżawców folwarków w r. 1924 nie uległ zmianie. Wszyscy dzierżawcy uiścili się z tenut bieżących i spłacili wszystkie zaległości z lat dawnych.

W dziale **przemysłowym** dokonano rzeczy następujących: dzierżawcy młynów wpłacili należności punktualnie; w Węglinie dokonano dużego remontu osady młynarskiej; inne młyny szczególnie w Wólce Szczeckiej i w Wólce Gościeradowskiej znajdują się w złym stanie, lecz ponieważ remont ich należyty kosztowałby tyle, że przy małej sile wodnej nie opłaciłby się, zaprojektowane jest zwinięcie ich po wygaśnięciu umów.

W dziale **rybołówstwa** stwierdzono, iż dzierżawca wbrew umowie nie przystępuje do należytego rozszerzenia lustra wody, a ponieważ jednocześnie zalega w opłacie tenuty, wszczętą została sprawa sądowa o rozwiązanie umowy dzierżawnej, którą w pierwszej instancji T-wo wygrało 6.IV. 25.

W dziale administracji zaszła zmiana w osobie administratora-nadleśnego.

Na miejsce zmarłego 24 maja 1924 roku ś. p. Ignacego Baranieckiego został przyjęty na to stanowisko w drodze konkursu p. Konstanty Wojtaszczyk.

Celem wzmocnienia kontroli nad działalnością miejscowego zarządu dóbr Gościeradowskich już z końcem r. 1923 zaprowa-

dzono w Gościeradowie całkowitą buchalterję i co miesiąc uzgadniano ją w 1924 roku z prowadzoną równolegle buchalterją Gościeradowską w Warszawie, dzięki czemu :1-o zarząd dóbr Gościeradowskich, zyskawszy świadomość operacji finansowych, dokonywanych w Warszawie w sprawach Gościeradowskich, nabiera należytego poglądu na całokształt spraw Gościeradowskich, jak również ma możność świadomej współpracy z centralą, 2-o lustratorzy, przyjeżdżający z Warszawy, mają obecnie możność zorjetowania się w każdej chwili w całokształcie spraw Gościeradowskich na miejscu.

Ogólna suma wpływów z dóbr Gościeradowskich na rzecz instytucji i zakładów Towarzystwa w Warszawie wyniosła w r. 1924 Zł. 130,787 gr. 22, wyniosła zatem znacznie więcej niż preliminowano w budżecie na rok 1924, w którym figurowała suma 70.900 zł.

W dziale **poczynań społecznych** Towarzystwa na terenie dóbr Gościeradowskich zaznaczyć należy:

1. iż szpital Gościeradowski na 30 chorych, urządzony w b. pałacu, został w roku sprawozdawczym gruntownie odnowiony kosztem 15,087 zł. 49 gr. W czasie odnawiania nie przerywano przyjęć chorych przychodzących.

2. iż prowadzone były ochronki w Węglinie i Gościeradowie, przyczem przy ochronie w Węglinie wprowadzone zostały kursy wieczorowe dla dorosłych oraz przedstawienia amatorskie.

3. iż dwie czytelnie ludowe, urządzone w Gościeradowie i Węglinie, wzbogacone zostały w r. 1924 o 120 tomów książek, przyczem stwierdzić należy pomyślny wzrost czytelnictwa.

4. iż przy budowie ogrodzenia kościoła parafjalnego w Gościeradowie Towarzystwo wzięło poważny udział przez świadczenia w gotowiźnie i w naturze na ogólną sumę 4.450 złotych, wreszcie gruntownie odnowiono grobowiec zapisodawcy dóbr Gościeradowskich ś. p. Eligjusza hr. Suchodolskiego.

Czynny w Towarzystwie Wydział Gościeradowski odbył w r. 1924 13 posiedzeń i dokonał 2 lustracji dóbr.

Majątek nieruchomy Towarzystwa, który może być brany pod uwagę jako źródło dochodów, składa się prócz z dóbr Gościeradowskich z kilku jeszcze **domów w Warszawie**, nieprzeznaczonych na pomieszczenie instytucji Towarzystwa, lecz zajmowanych przez prywatnych lokatorów. Do domów tych t. zw.

dochodowych, należą: 1) dom № 1574a przy ul. Jerozolimskiej, 2) dom № 2979c przy ul. Smolnej, 3) dom № 1549 przy ul. Chmielnej, 4) część domu № 1355fg przy placu Napoleona, 5) place i zabudowania w Mokotowie z zapisu ś. p. J. Narbuta. Nieruchomości te przez szereg lat nie dawały żadnych dochodów, w okresie sprawozdawczym przy obowiązującej obecnie ustawie zaczęły już dawać pewne dochody, które jednak nie mogły być brane w rachubę w tym samym stopniu co dawniej, po części i z tego powodu, iż nie będąc remontowane w czasie wojny, wymagały ciągłych nakładów. Czysty zysk, jaki z domów tych osiągnięto w r. 1924 wyraża się w cyfrze 6,857 zł. 30 gr.

Kapitały, ulokowane na hipotekach miejskich i wiejskich, w listach zastawnych Towarzystw Kredytowych Miejskich i Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego pozostawały w okresie sprawozdawczym nadal martwemi, nie dając żadnych dochodów Towarzystwu.

Wpływy ze składek członkowskich wobec niskiej składki, bo wynoszącej za rok 1924 zaledwie 5 zł., dały dochodu tylko 1,975 zł. Ofiarność publiczna jakkolwiek nie wyraziła się w okresie sprawozdawczym w żadnym zapisie na rzecz Towarzystwa, to jednak zaznaczyła się dość poważnie w stosunku do Towarzystwa. Przeważnie z ofiarności publicznej czerpał swe środki Wydział Wsparć, a zakłady Wydziału Ochron, Sal Zajęć i przytułek przy ul. Młynarskiej znalazły po części swe podtrzymanie również w tejże ofiarności. Ofiarność ta wyrażała się nie tylko w gotówce, lecz i w naturze. Ofiary w naturze wpływały również od Komisarjatu Policji i Urzędu Celnego ze skonfiskowanych przedmiotów. Poważną ofiarę na rzecz Towarzystwa stanowiły złożone w Towarzystwie w r. 1924 przez Franciszka ks. Radziwiłła listy zastawne Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego na nominalną sumę 50,000 rb. Listy te pozostają dotychczas nietknięte.

Pomimo zmniejszonych w porównaniu z latami dawniejszemi wpływów i niemożności wydobycia z majątku Towarzystwa dochodów, jakie on dawniej dawał, Zarząd W. T. D. był w stanie w okresie sprawozdawczym utrzymać przy życiu te wszystkie zakłady, jakie przekazane mu zostały przez uprzednie władze Towarzystwa i rozwijać działalność Towarzystwa po linji, wytkniętej wysiłkami pracy poprzednich pokoleń i uświęconej przeszło wiekową tradycją instytucji.

Warszawa, d. 2 Kwietnia 1925 r.

SPRAWOZDANIE KOMISJI REWIZYJNEJ
Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności za rok 1924.

Komisja Rewizyjna w składzie prezesa, pana Sędziego Wegnera, oraz członków pp. Malinowskiego, Chrzanowskiego, Kruszewskiego, Kaczyńskiego, Olsztyńskiego, Hiszpańskiego i sekretarza Nadolskiego (p. Korybut-Daszkiewicz, jako chory, w rewizji udziału nie mógł brać) odbyła 12 posiedzeń, badając gruntownie stan majątku i rachunków W.T.D. za okres 1924 roku, a oprócz tego sprawdziła stan kasy na dzień 8 kwietnia 1925 r.

Komisja Rewizyjna uważa za swój miły obowiązek podać do ogólnej wiadomości członków W.T.D., że stan ogólny interesów Towarzystwa został znakomicie uporządkowany, rachunkowość zaś ogólna prowadzona jest wzorowo.

Stwierdzając powyższe, Komisja Rewizyjna uważa za konieczne podkreślić, iż ogólne i stałe podnoszenie się interesów Towarzystwa datuje się wydatnie od czasu ujęcia kierownictwa administracji przez stałego i płatnego Dyrektora, co jest dowodem, że inicjatywa utworzenia tego stanowiska była bardzo szczęśliwa i nieodzowna.

Przechodząc do szczegółów, Komisja Rewizyjna nadmienia, że cały majątek Towarzystwa został już przeszacowany, czego dokonał według zasad rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Wydział Prawny, przy udziale buchaltera głównego W.T.D.

Skalę przeszacowania przyjęto dla nieruchomości — 40% cen bilansowych przedwojennych, walorów zaś — zgodnie ze stanem giełdy w terminie przeszacowania.

Księgowanie rachunków dokonane prawidłowo, rachunek sum przechodnich jest w porządku, — suma bilansowa zaś wynosi złotych 4.445.898 gr. 34.

Walory, wprawdzie obecnie bardzo zdeprecjonowane, dotąd przechowywane są w Kasie T-wa.—Komisja Rewizyjna uważa, iż winny być przechowywane w instytucjach Bankowych.

Nomenklatura pozycji „Kapitał Obrotowy" ustalona została zgodnie z §§ 13, 14 i 15 ostatnio zatwierdzonego statutu Towarzystwa.

Wypada jeszcze zaznaczyć, że pozornie jakgdyby niewłaściwie poniesiony wydatek na opłacenie telefonu w starostwie, w Janowie Lubelskim, Komisja Rewizyjna uważa za uzasadniony, dzięki niemu bowiem administracja Gościeradowa unika potrzeby częstych telegramów lub wyjazdów do Janowa, które pociągałyby za sobą wydatki nieporównanie wyższe.

W końcu nadmienia się, że zysk za rok sprawozdawczy, określony w wysokości 66.693.55 zł., do kasy Towarzystwa nie wpłynął, pozostaje bowiem w zapasach i drzewie opałowem, którego z przyczyn od Zarządu niezależnych w terminie właściwym nie można było spieniężyć.

Pozatem, pożądanem jest, aby rachunkowość obejmowała wszelkie wpływy i wydatki poszczególnych wydziałów i instytucji, raporty zaś w 2-ch egzemplarzach wraz z dokumentami winny być przesyłane do Centrali.

Cyłokształt prac Zarządu W.T.D. Komisja Rewizyjna uważa za wysoce owocny, wnosi zatem by Walne Zgromadzenie udzieliło mu całkowitego absolutorjum.

(—) *Józef Wegner*, prezes
(—) *Janusz Malinowski*, vice-prezes
(—) *Leon Nadolski*, sekretarz
(—) *Aleksy Wiktor Chrzanowski*
(—) *Stanisław Hiszpański*
(—) *Zygmunt Pomian-Kaczyński*
(—) *Stanisław Kruszewski*
(—) *Wojciech Olsztyński*

Rachunek Dochodów i Wydatkwó Warszawskiego

WYDATKI.

Utrzymanie Wydziałów:		
W-łu Wsparć	19.635,03	
„ Starców i Kalek	45.134,53	
„ Sierot.	82.157,36	
„ Ochron i Żłobków	5.531,35	
„ Sal zajęć i Szwalni	3.638,96	
„ Czytelni	277,71	
Przytułku dla Robotników i Rzemieślników	8.413,72	164.788,66
Utrzymanie Nieruchomości:		
Dom przy ul. Krakowskie Przedm. 62	21.558,67	
„ „ „ Jerozolimskiej 30 . .	7.100,53	
„ „ „ Smolnej 21	2.252,29	
„ „ „ Chmielnej 112-114 . .	3.901,09	
„ „ „ Freta 10	9.584,97	
„ „ „ Piwnej 11 w 1/4 . . .	369,82	
„ „ „ Tarczyńskiej 27 . . .	107,37	
„ „ „ Rakowieckiej 21 . . .	1.502,83	
„ w Ciechocinku	425,84	
Kolonja Drewnica	115,—	46.918.41
Płace administracji		29.111,89
Wydatki kancelaryjne		2.490,77
Światło i opał		2.644,94
Wypłaty z tytułu zapisów		1.496,25
Koszty ogólne		3.473.94
Wydatki dóbr Gościeradowskich . .		209.431,12
Saldo		66.693,55
		527.049,53

Buchalter (—) *I. Postupalski.* Dyrektor (—) *Fedorowicz Stanisław*

Towarzystwa Dobroczynności za 1924 rok.

DOCHODY.

Pozostałość dochodu z 1923 r. . . .		8.015,17
Subsydja instytucji rządowych i komunalnych		68.499,45
Ofiary		16.956,77
Procenty		2.269,66
Składki Członkowskie		1.975,—
Drobne wpływy		145,59
Dochód z Nieruchomości:		
Dom przy ul. Krakowskie Przedm. 62	9.329,55	
„ „ „ Jerozolimskiej 30 . .	10.991,45	
„ „ „ Smolnej 21	3.448,32	
„ „ „ Chmielnej 112/114 . .	5.671,44	
„ „ „ Freta 10	964,18	
„ „ „ Piwnej 11 w 1/4 . . .	807,10	
Posesja przy ul. Puławskiej 24 . . .	555,54	
Kolonja Kępina	5,56	31.773,14
Dochód dóbr Gościeradowskich . . .		397.414,75
		527.049,53

Zarząd:

Prezes (—) *Kijewski Jan Stanisław*
V.-Prezes (—) *Kotkowski Marceli*
Sekretarz (—) *Wozdecki Adam*
Skarbnik (—) *Hoser Henryk*

Członkowie:

(—) *Jastrzębski Michał*
(—) *Leśniowski Stanisław.*

Komisja Rewizyjna:

Prezes (—) *Wegner Józef*
V.-Prezes (—) *Malinowski Janusz*
Sekretarz (—) *Nadolski Leon*

Członkowie:

(—) *Chrzanowski Aleksy*
(—) *Hiszpański Stanisław*
(—) *Kaczyński-Pomian Zygmunt*
(—) *Kruszewski Stanisław*
(—) *Olsztyński Wojciech.*

Aneks do bilansu W. T. D. za 1924 r.

Bilans Zamknięcia w złotych Dóbr

Kasa		3.249,27
Bank Związków Ziemian, oddział w Kraśniku		32,69
Dłużnicy		45.582,88
Remanenty:		
drzewo opałowe, żywność i t. d.	56.754,52	
bielizna i odzież	5.949,90	62.704,42
Inwentarz Żywy		2.604,—
Ruchomości		27.791,90
		141.965,16

Straty i

Eksploatacja lasów		90.324,74
Koszty administracyjne i pensje . .		30.997,07
Remont		17,336,80
Podatki		12.022.42
Serwituty		27.174,45
Utrzymanie koni		5.755,33
„ ogrodu		205,20
Szpital		21.022,93
Ochrony		1.898,99
Wsparcia		2.693,19
Czysty zysk:		
Przelano na dochody ogólne Centrali	130.787,22	
Pozostałość zysku	57.196,41	187.983,63
		397.414,75

Buchalter (—) *I. Postupalski.* Dyrektor (—) *Fedorowicz Stanisław.*

Gościeradów na dn. 31/XII 1924 roku.

Wierzyciele		21.852,56
Kapitał Centrali		62.916,19
Pozostałość zysku 1924 r.		
ogólny zysk . . .	187.983,63	
przelew do Centrali	130.787,22	57.196,41
		141.965,16

Z y s k i.

Lasy	323.301,43
Cegielnia	1.091,11
Dzierżawa gruntów	4.286,97
„ folwarków	41.485,23
„ młynów	4.070,48
Gospodarstwo rolne	1.411,—
Magazyn	928,32
Praca koni . . . . ,	5.779,71
Rybołówstwo	15.060,50
	397.414,75

Zarząd:

Prezes (—) *Kijewski Jan Stanisław*
V.-Prezes (—) *Kotkowski Marceli*
Sekretarz (—) *Wozdecki Adam*
Skarbnik (—) *Hoser Henryk*

Członkowie:

(—) *Jastrzębski Michał*
(—) *Leśniowski Stanisław*

Komisja Rewizyjna:

Prezes (—) *Wegner Józef*
V.-Prezes (—) *Malinowski Janusz*
Sekretarz (—) *Nadolski Leon*

Członkowie:

(—) *Chrzanowski Aleksy*
(—) *Hiszpański Stanisław*
(—) *Kaczyński-Pomian Zygmunt*
(—) *Kruszewski Stanisław*
(—) *Olsztyński Wojciech.*

Bilans Zamknięcia w złotych Warszawskiego

STAN CZYNNY.

1.	Kasa		5.137,85
2.	Instytucje Finansowe		20.839,67
3.	Papiery Wartościowe		130.252,17
4.	Dłużnicy		46.865,05
5.	Lokacje Hipoteczne		645.776,03
6.	Pożyczki z Autonomicznych Kas T-wa		7,58
7.	Kaucje		2.322,17
8.	Nieruchomości:		
	miejskie	1.659.370,—	
	wiejskie	1.721.350,—	3.380.720,—
9.	Ruchomości		90.744,98
10.	Inwentarz Żywy		3.211,—
11.	Remanenty:		
	drzewo opałowe, żywność itd.	69.683,21	
	bielizna i odzież	43.561,55	113,244,76
12.	Sumy Przechodnie		6.775,08
13.	Dłużnicy Wątpliwi:		
	Ros. Bank Państwa, r-k bieżący	1,—	
	Ros. Bank Państwa, r-k papierów procentowych . .	1,—	2,—
			4.445.898,34
	Różni za Depozyty		46.085,10
	Bank Polski w/m, r-k zastawu		9.000,—
			55.085.10

Buchalter (—) *I. Postupalski,* Dyrektor (—) *Fedorowicz Stanisław.*

Tow. Dobroczynności na dz. 31 grudnia 1924 r.

STAN BIERNY.

1. Kapitał Obrotowy	1.648.442,81
2. „ Żelazny	2.547.829,33
3. Fundusze Specjalne	24.536,29
4. „ Depozytowe	6.826,78
5. „ Kasy Groszowej . . .	55.003,61
6. „ Autonomicznych Kas T-wa	22.924,48
7. Fundusz W-łu Wsparć	3.356,81
8. Instytucje Finansowe	3.600,—
9. Długi Hipoteczne	36.599,—
10. Wierzyciele	23.242,21
11. Różni za Kaucje	2.393,92
12. Sumy Przechodnie	4.447,55
13. Ros. Bank Państwa, pożyczka pod zastaw papierów %%	1,—
14. Pożyczka b. Państwa Rosyjskiego	1,—
15. Przewyżka dochodów nad wydatkami	66.693,55
	4.445.898,34

Papiery Wartościowe w Depozycie	46.085,10
„ „ „ Zastawie	9.000,—
	55.085,10

Zarząd:

Prezes (—) *Kijewski Jan Stanisław*
V.-Prezes (—) *Kotkowski Marceli*
Sekretarz (—) *Wozdecki Adam*
Skarbnik (—) *Hoser Henryk*

Członkowie:
(—) *Jastrzębski Michał*
(—) *Leśniowski Stanisław*

Komisja Rewizyjna:

Prezes (—) *Wegner Józef*
V.-Prezes (—) *Malinowski Janusz*
Sekretarz (—) *Nadolski Leon*

Członkowie:
(—) *Chrzanowski Aleksy*
(—) *Hiszpański Stanisław*
(—) *Kaczyński-Pomian Zygmunt*
(—) *Kruszewski Stanisław*
(—) *Olsztyński Wojciech.*

Druk. p.f. „LECH" Sp. z ogr. odp. Warszawa, Koszykowa 33. Tel. 403-66.